

ל-סנים אבידק מרנלין-t olvasni. 1784-ben Pozsonyban és Szerdahelyen volt és akkor Monselisehez intézett leveleiben, melyek szintén ezen fasciculusban vannak, cím gyanánt Coppel Mandelt említi Pozsonyból.

Vándorprédikátor volt, ki 1761-ben kénytelen volt községét, feleségét és gyermekeit elhagyni. זספ צני הירש בהירב מוהרר nevezte magát. Az עללת הבציר bevezetésében elmondja, hogy mint vándorszónók prédikált Posenben, Lissában és Krakkóban; megfordult Németországban, Cseh- és Morvaországban, Hollandiában és Angliában. Bécsben is beszélt, ott Ansel Orenstein, Mose meg Abraham קטויןסלן(?) testvérek vendégszeretetét élvezte. Lejött Olaszországba. Triestben és Velenczében héber nyelven prédikált. Livornóban pedig Monselise és Eliezer Chaj Saltiel Rekanati előljárók, kit leveleiben mindig külön megemlít, elősegítették homiletikai munkája kinyomatását. E munkája egyik גישון במיא-ját הסכמה (Mattersdorf = Nagy-Marton) írja, aki említi, hogy szerzőnk ott is prédikált. A הסכמה 1778-ban adatott. A könyv többi approbálója kiemeli a margalini rabbi ékesszólását.

Budapest.

DR. WEISZ MIKSA.

ADALÉKOK PETŐFI NYELVÉNEK BIBLIKUS ELEMIEIHEZ.

Petőfi stílusában aránylag igen kevés a bibliai eredetű kifejezés vagy fordulat. Életsorsa, pályája eléggé megmagyarázza ezt. Mégis akad benne valami itt-ott a bibliának szinte köznyelvivé lett kifejezéseiből, fordulataiból és nem volna egészen háládatlan feladat e szempontból Petőfit is feldolgozni, ahogy pl. Pollák Miksa dr. feldolgozta Arany egész költészetét. (v. ö. Arany János és a biblia. Budapest, kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1904). Ezuttal csak néhány adatot óhajtok közölni Petőfi nyelvének biblikus elemeiből.

Az 1848 című költeményben (a debreczeniben) ezt olvassuk:

— — — — —
 Álminkban
 Alattomban
 Megcsapolták szíveinket,

Hogy kioltsák életünket,
De maradt még *a népeknek vére*
Annyi, ami *fölkiált az égre.*

A *Tigris és Hiéna* című drámájában meg e párbeszéd olvasható (I: 9):

Borics: Nem ontom véredet. Mondják, *a kiontott vér égbe kiált* és a földön elárul...

Predszláva: Ugy van, fiam, *a kiontott vér elárul és égbe kiált.* Te nem fogsz megölni.

Nyilvánvaló a forrás: Mózes I. k. IV. 10. (v. ö. Bánóczi Toldi és a Biblia és Lehr Toldi-magyarázatait Pollák id. m. 46).

Érdekes a *Bolond Istók* következő strófája:

Mennyit, mennyit mos a zápor engem!
Hanem hiszen *szerecsent mos,*
Mert biz' én a milyen
Egykoron valék, olyan vagyok most.

E kifejezés régi a magyar nyelvben. Már Baronyai *Decsi János*: »Adagia Graeco-Latino-Ungarica, Bártfa 1598« című munkájában olvashatjuk: Soha nem éröd azt, hogy *az szerecsen meg feiérödgyék*« (335. l. NySz). Baróti Szabó Dávid is följegyezte A Magyarorság Virágiban: »Haszontalan dolgok: kopaszt borotválni, *szerecsent szapúl*ni (219. l. NySz).

A szerecsen-mosdatás és elváltoztatás metaforája Jeremiásból került be az európai kulturnyelvekbe (XIII, 23). Aranynál is előfordul az Elveszett alkotmányban (v ö. id. m. 20. l.).

Még csak egy sejtést fejeznék ki. Petőfi *Lehel vezér* című be nem fejezett költeményében e kifejezéssel találkozunk:

Mellettünk felnőtt az apró csemete
Az élet földébe kit Árpád ültete.

(Lehel v., 41. strófa.)

Talán nem járok messze a valóságtól, ha azt vélem, hogy ez a metafórikus birtokviszony: *az élet földé* analógiás másolata egy közismert bibliai kifejezésnek. És pedig ennek: *az élet fája.*

Budapest.

DR. RUBINYI MÓZES.